

1. Cymharu â'r gorau yn Ewrop

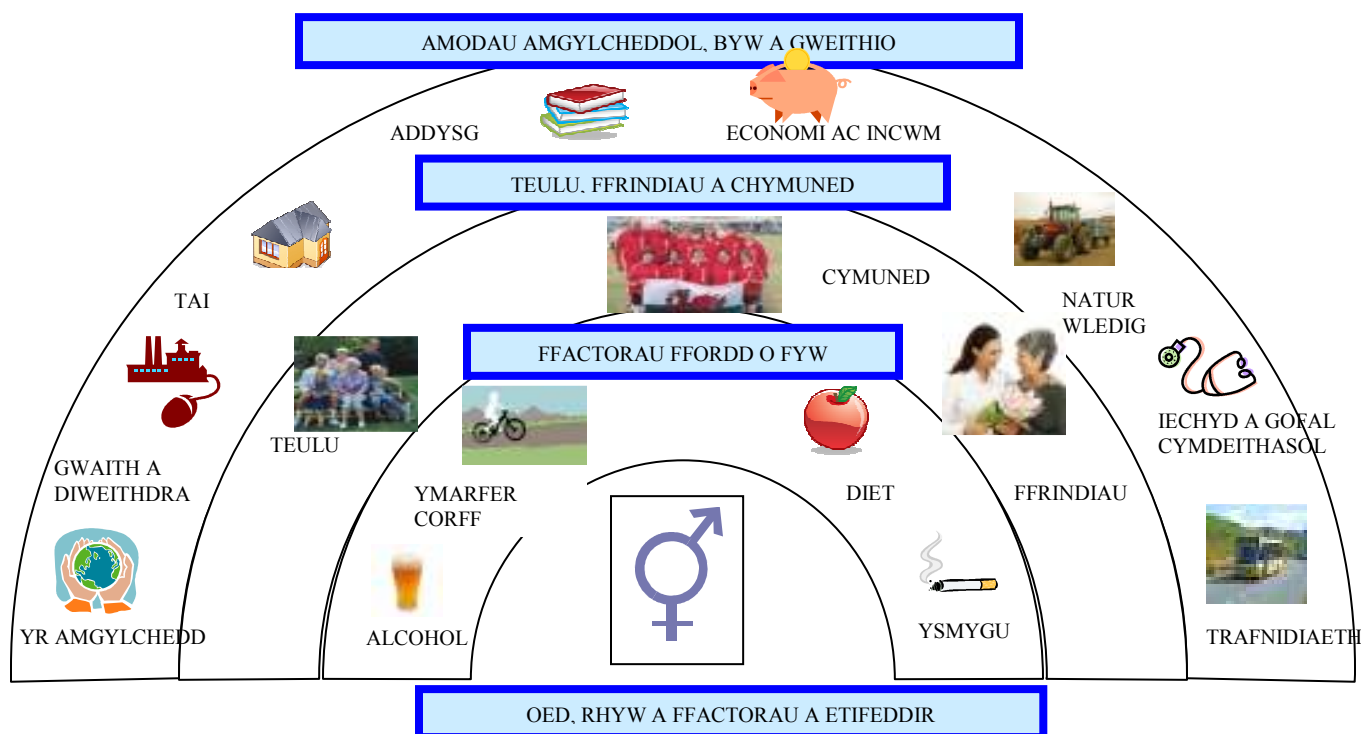
1.1 Beth yw iechyd a lles?

Mae Sefydliad Iechyd y Byd yn diffinio iechyd fel:

'cyflwr o les corfforol, meddyliol a chymdeithasol cyflawn ac nid dim ond absenoldeb salwch.'

Felly mae iechyd yn llawer mwy na pheidio â bod yn sâl. Ond mae'n rhywbeth y mae'r rhan o fwyaf o bobl yn ei gymryd yn ganiataol. Os a phryd y byddwn yn sâl ac angen gofal, rydym yn disgwyl derbyn gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol o ansawdd uchel.

Mae set gymhleth o ffactorau yn dylanwadu ar lefelau iechyd a lles unigolion. Mae'r "map iechyd" isod yn dangos y ffactorau hynny ac yn gymorth i adnabod rhai o'r prif feysydd y bydd y Bartneriaeth Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Lles angen rhoi sylw iddynt i gyflawni'r weledigaeth a amlinellwyd.

Deillio o Whitehead, M a Dahlgren, G. *The determinants of health and well-being*. 1991

Mae'r ffactorau hyn yn aml yn dod at ei gilydd ac yn cael mwy o effaith ar y grwpiau mwyaf bregus a difreintiedig yn ein cymdeithas; gan arwain at anghydraddoldebau cymdeithasol ym maes iechyd a lles. Mae angen cydlynu

ymdrechion ar draws cymdeithas i ddelio gyda'r 'penderfynyddion ehangach' hyn a'r anghydraddoldebau iechyd ddaw yn eu sgil.

1.2 Pam bod angen Strategaeth Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Lles newydd?

Gofynnwyd y cwestiwn hwn nifer o weithiau yn ystod y broses ymgynghori. Fel yn 2005, nid oes yna brinder o gynlluniau strategol yng Ngwynedd. Nod y Strategaeth gyntaf fodd bynnag, oedd cynnig dogfen Strategol holl gwmpasog oedd yn mynd i'r afael â sialensiau iechyd, gofal cymdeithasol a lles Gwynedd. Ei nod oedd darparu cyfeiriad strategol a ffocws i gynllunio a chomisiynu gwasanaethau yng Ngwynedd yn y dyfodol. Nid yw'r safbwynt yma wedi newid ers 2005 ac yn wir mae llwyddiant yr hyn a gyflawnwyd gan **Gwell Iechyd - Gwell Gwynedd** yn profi'r angen yma. Ond bellach mae'n amser arfarnu cynnydd, adnabod llwyddiant ac ymdrin â materion o bryder.

Rhannwyd blaenoriaethau Strategaeth Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Lles 2005/2008 (**SIGCLI**) yn dair rhan;

- Mynd i'r afael â phenderfynyddion sylfaenol iechyd, trwy nodi, rheoli ac atal risgiau yn y presennol a'r dyfodol
- Datblygu rhaglenni ataliol wedi eu cydlynu i fynd i'r afael â materion iechyd a gofal cymdeithasol sy'n flaenoriaeth
- Ailgyfeirio darpariaeth gwasanaeth, creu ac annog atebion a ffyrdd newydd o weithio

O fewn y blaenoriaethau hynny, nodwyd penderfynyddion gwaelodol penodol iechyd ac anghydraddoldebau iechyd, ynghyd â grwpiau targed a chamau gweithredu.

Cafodd amryw o'r targedau a bennwyd ar gyfer y Strategaeth honno eu cyflawni gan gynnwys:

- Datblygu Teclyn Asesu i fesur effaith strategaethau, polisïau a mentrau amrywiol ar iechyd e.e. Canolfan Integredig Plant Plas Pawb, Cynllun Gwresogi Fforddiadwy Yma i Helpu a Strategaeth Bwyd a Maeth Ysgolion Cynradd.
- Ailsefydlu Cynghrair Gwella Iechyd Gwynedd sydd yn cydlynu a darparu rhaglenni ataliol fel y Mentrau Rheoli Tybaco, yr ymgyrch bwydo o'r fron a sefydlu'r Rhwydwaith Gweithgaredd Corfforol.
- Delio â blaenoriaethau cenedlaethol trwy'r Fframweithiau Gwasanaeth Cenedlaethol amrywiol, a chymryd rhan gweithredol i gyfrannu tuag at nifer o safonau allweddol.
- Cynnwys staff a sefydliadau partner er mwyn datblygu gweithio integredig fel comisiynu ar y cyd.

- Prif ffrydio 'iechyd' fel thema drawsbynciol o fewn y Cyngor er enghraifft trwy gefnogi'r Safon Iechyd Corfforaethol, Cynllun Trafnidiaeth Gwyrdd a'r Cynllun Tai Fforddiadwy, un esiampl amlwg yw gwaith y cyd grwpiau cynllunio.
- Cryfhau cynllunio a darparu gwasanaethau ar y cyd

Mae'r Bartneriaeth Iechyd a Gofal Cymdeithasol wrth ddatblygu'r ail Strategaeth yma wedi monitro ac gwerthuso gwaith y Bartneriaeth ei hun a'r targedau a bennwyd yn y cynlluniau gweithredu blynyddol yn ystod y tair blynedd. Diweddarwyd Asesiad Anghenion Iechyd Gwynedd a lluniwyd Proffil Anghenion a'u cyhoeddi ill dau ar wefannau Bwrdd Iechyd Lleol Gwynedd a Chyngor Gwynedd. Mae'r broses hon wedi galluogi'r Bartneriaeth i edrych eto ar ei blaenoriaethau ar gyfer y tair blynedd nesaf a gwneud unrhyw newidiadau angenrheidiol i gwrdd ag anghenion yn well.

1.3 Cyflawni'r Weledigaeth Gyda'n Gilydd 2008/2011

Mae'r Strategaeth newydd yma yn adeiladu ar waith a llwyddiannau'r Strategaeth gyntaf. Mae'n cydnabod y bydd mynd i'r afael â llawer o'r ffactorau sylfaenol sy'n effeithio ar iechyd megis sut y mae pobl yn byw a'r dylanwadau cymdeithasol ac economaidd ehangach yn cymryd nifer o flynyddoedd i'w gyflawni. Ond nodwyd targedau newydd hefyd ac ymdrinnir â hwynt yn y Strategaeth newydd, yn eu plith pwyslais cryfach ar wasanaethau cymunedol a llwybrau gofal integredig i hwyluso gweithio ar y cyd â gwell deilliannau gofal i'r dinesydd.

Fel nodwyd eisoes yn y **Rhagair**, nid yw'r weledigaeth wedi newid. Gweledigaeth hir dymor yw hwn ond mae'n un y mae'r Bartneriaeth yn ymrwymedig i'w chyflawni ar gyfer pobl Gwynedd.

"Anelu at iechyd a lles i bobl Gwynedd sy'n cymharu â'r gorau yn Ewrop"

Mae Strategaeth newydd 08-11 yn seiliedig ar dri maes blaenoriaeth sylfaenol:

1. mynd i'r afael â'r ffactorau cymdeithasol ac economaidd sy'n dylanwadu ar iechyd
2. hybu ffordd o fyw iach
3. ail gynllunio darpariaeth gwasanaeth o fewn yr adnoddau sydd ar gael, er mwyn cwrdd yn well ag anghenion y boblogaeth

Ategir y rhain gan yr angen i fynd i'r afael â dileu anghydraddoldebau mewn iechyd ar draws ein cymunedau. Unwaith eto mae'r blaenoriaethau hyn yn hynod debyg i'r rhai a nodwyd yn y Strategaeth flaenorol a bydd y camau i'w gweithredu yn adlewyrchu unrhyw newid.

1.4 Sut ydym yn cymharu ag Ewrop?

Cwestiwn arall a holwyd yn gyson yn ystod yr ymgynghoriad ar y Strategaeth ddrafft oedd sut ydym yn cymharu ar hyn o bryd gyda'r gorau yn Ewrop. Wrth ddatblygu'r fersiwn derfynol yma, y bwriad oedd cyflwyno data cymharol. Ond, yn anffodus, roedd hi'n llawer mwy o dasg nag a dybiwyd i sicrhau data ystyrlon a chymharu tebyg wrth debyg. Ein bwriad bellach yw cynnwys y darn hwn o waith fel tasg i'r Grŵp Ymchwil a Chyfathrebu bydd yn cael ei sefydlu a chyhoeddi unrhyw gasgliadau yn fuan.

1.5 Cyflawni'r weledigaeth

Mae'r Strategaeth yma'n ymdrechu i gyflwyno crynodeb cyfun o'r hyn y mae'r Bartneriaeth leol yn ei ragweld fel llwyddiant erbyn Mawrth 2011, yn ogystal â darparu cyd-destun comisiynu er mwyn i'r cyrff cyhoeddus statudol ddefnyddio eu hadnoddau ar y cyd i gyflawni'r weledigaeth yma.

Cafwyd ymateb positif i'r weledigaeth yn ystod y broses ymgynghori ond roedd rhai pobl yn bryderus ei bod yn rhy uchelgeisiol ac yn anodd ei chyflawni heb adnoddau ychwanegol o ran cyllid a staffio. Nododd eraill mai'r weledigaeth hon yw'r isafswm safon y dylem anelu ati i'r dyfodol. Mae'r Bartneriaeth wedi cydnabod y pryderon hyn a bydd yn ymdrechu i ddelio â hwynt yn y Strategaeth yma ac yn y cynllun gweithredu dilynol.

Bydd y Bartneriaeth yn parhau i gefnogi'r newidiadau angenrheidiol i sicrhau bod iechyd a lles ein poblogaeth yn gwella a darparu gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol addas, cynaliadwy a fforddiadwy i gwrdd ag anghenion. Bydd y dull 'dwy ffrwd' o sicrhau bod y gwasanaethau cywir ar gael, a'r angen i gydnabod a dylanwadu ar y ffactorau cymdeithasol ac economaidd niferus sy'n effeithio ar iechyd, yn sicrhau bod argaeledd ac ansawdd gwasanaethau yn gwella ond gan sicrhau hefyd ein bod yn mynd i'r afael ag achosion salwch.

Bydd gofyn i'r Bartneriaeth adeiladu ar ei llwyddiannau cynnar, canolbwyntio ar berthynas a chyd-ddibyniaeth ein gwasanaethau, a chofleidio'r cyfleoedd a ddaw i'r amlwg mewn cynllunio ar y cyd, comisiynu a darparu gwasanaethau ar draws y sector gofal. Bydd rôl esblygol y Bartneriaeth yn parhau i ddatblygu ac adlewyrchir yr aeddfedrwydd hwn yn yr ail Strategaeth yma.

Bydd gweithrediad y Strategaeth Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Lles yn cael ei arwain gan Fwrdd Iechyd Lleol Gwynedd a Chyngor Gwynedd mewn partneriaeth â'r holl randdeiliaid allweddol eraill, statudol a gwirfoddol, yn ogystal â'r sector annibynnol, defnyddwyr gwasanaeth, gofalyddwyr a'r gymuned leol. Bydd gan bawb rôl i'w chwarae ac maent yn gyfranogwyr gweithredol, gan ddefnyddio eu sgiliau, eu harbenigedd a'u gwybodaeth leol.

Mae'r Strategaeth hon yn cynnig crynodeb o sut, dros y 3 blynedd nesaf y byddwn yn:

- Gwella iechyd pobl leol
- Darparu gwasanaethau diogel mor lleol â phosibl
- Sicrhau mynediad cyflymach i wasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol o ansawdd uchel.
- Darparu gwasanaethau mwy ymatebol, mewn partneriaeth ag eraill
- Parhau i adeiladu ar yr agenda ataliol a lles.